Journal of Applied Researches in Geographical Sciences
Print ISSN: 2228-7736 Online ISSN: 2588-5138
https://jgs.khu.ac.ir/

Evaluation of the Status of Yasouj in terms of City Development Strategy (CDS) Indicators

Ahmad Pourahmad[1]✉| Ali Saberi[2]

1. Corresponding author, Department of Human geogeraphy and Planning, Facuity of geogeraphy, university of Tehran, Tehran, Iran.
E-mail:apoura@ut.ac.ir

2. PhD student, Spatial Planning, university of Tehran, Tehran, Iran. **E-mail:**ali.saberi@ut.ac.ir

Article Info

Article type:
Research Article

Article history:
Received
2022/08/23
Received in revised
2022/02/09
Accepted
2022/10/23
Pre-Published
2022/10/23
Published online
2025/03/21

Keywords:
Urban development strategy,
participatory approach,
citizens,
managers,
Yasouj.

ABSTRACT

The city development strategy(CDS) is a novel initiative that is currently being implemented in numerous cities worldwide, including several in Iran. Its primary objectives are to enhance the quality of life, combat poverty, promote sustainable development, and foster effective urban management through a participatory approach. The purpose of this study is to examine and compare the perceptions of residents and municipal administrators regarding various aspects of the urban development plan. This study is characterized as descriptive-analytical. The statistical population comprises managers, employees of urban management, and citizens in Yasouj city. The sample size was estimated to be 384 for citizens and 30 for managers using Cochran's method. One-sample t-test, independent t-test, one-way analysis of variance(ANOVA) and multivariate linear regression were used to analyze sample data. The findings of the study reveal that while municipal administrators are generally content with the current state of these dimensions, residents believe that these elements of the urban development plan are not satisfactory. The descriptive statistics and the t-test demonstrate that the overall mean of the urban development plan dimensions is 1.88 from the people's perspective and 2.98 from the viewpoint of urban administrators. Furthermore, the level of satisfaction with the research's dimensions significantly differs between the two groups. The linear regression analysis indicates that, according to the people's perspective, the dimensions of bankability and the ability to live comfortably hold the highest and lowest significance, with coefficients of 0.413 and 0.167, respectively. However, from the perspective of city managers, the dimensions of livability and good governance are the most and least significant, with coefficients of 0.373 and 0.112, respectively. Ultimately, the findings of this study can assist urban managers in making more informed decisions and delivering services that better align with the needs of the community.

Cite this article: Pourahmad, Ahmad & Saberi, Ali. (2025). Evaluation of the Status of Yasouj in terms of City Development Strategy (CDS) Indicators. *Journal of Applied Researches in Geographical Sciences*, 25 (76), 26-47.DOI: http://dx.doi.org/10.61186/jgs.25.76.21

© The Author(s). Publisher:Kharazmi University
DOI: http://dx.doi.org/10.61186/jgs.25.76.21

[Downloaded from system.khu.ac.ir on 2026-10-30]
[DOI: 10.61186/jgs.25.76.21]

Journal of Applied Researches in Geographical Sciences
Print ISSN: 2228-7736 Online ISSN: 2588-5138
https://jgs.khu.ac.ir/

Extended Abstract

Introduction

Given the fact that cities are products of human imagination, they manifest themselves differently in various communities. Consequently, it is not feasible to organize and plan in a uniform manner across different cities. The utilization of a preconceived and self-made program for cities with distinct qualities is unattainable due to the varying cultural and natural conditions. In light of these circumstances, modern cities necessitate a strategic planning process that involves the participation of the individuals who will serve as the driving force behind urban development strategies. The urban development strategy, a novel initiative implemented in numerous cities worldwide, including several in Iran, aims to tackle urban challenges through comprehensive written planning and a collaborative approach that entails a thorough analysis of the current state of each city.

Material and Methods

The statistical sample for this research is Yasuj city. The population of the study includes residents over 18 years old in this city and city managers. Both library and field methods were used to collect the data. In the field method, a researcher-made questionnaire was employed to evaluate the opinions of two groups regarding the state of the urban development strategy and its dimensions, as well as the overall state of these dimensions in the city. A total of 414 questionnaires (384 from citizens and 30 from city managers) were distributed among the target population using the Cochran model and a simple random sampling method. The validity of the questionnaire was confirmed through expert opinions, while the reliability of the questionnaire and each of its indicators was assessed using Cronbach's alpha. The calculated Cronbach's alpha exceeded 0.7, indicating acceptable reliability and high internal correlation between the variables. The hypotheses were subsequently tested using SPSS software and statistical tests such as One-sample T Test, T with two independent samples, One-way analysis of variance, and multiple regression to determine the status of the urban development strategy dimensions in the city.

Results and Discussion

The research findings reveal variations in satisfaction levels between citizens and city officials regarding the dimensions of the urban development strategy in Yasouj city. Descriptive statistics indicate that the average rating of the overall dimensions of the urban development strategy, as perceived by citizens, is 1.88, which is considerably low. In contrast, city officials report an average rating of 2.98, indicating a relatively positive situation compared to the overall average and a high level of satisfaction among citizens. The t-test results demonstrate that the significance level of all dimensions for citizens is below 0.05, indicating statistical significance. However, this significance was not observed among city officials in any of the dimensions. By considering a median of 3 for the t-test and the test hypothesis, the significance of the examined dimensions confirms the research

[Downloaded from system.khu.ac.ir on 2026-10-30]
[DOI: 10.61186/jgs.25.76.21]

Journal of Applied Researches in Geographical Sciences
Print ISSN: 2228-7736 Online ISSN: 2588-5138
https://jgs.khu.ac.ir/

hypothesis and highlights the undesirability of the urban development strategy among citizens. The results of the t-test with two independent samples further illustrate the differences in satisfaction levels between citizens and city officials regarding various aspects of the urban development strategy. Additionally, the analysis of variance comparing the urban development strategy between the two groups underscores the disparity in satisfaction levels, with city managers expressing a higher degree of satisfaction. To further investigate these differences and determine the importance of the examined dimensions to both groups, a multivariate linear regression test was employed. The test results indicate variations in satisfaction levels with the dimensions of the urban development strategy both within and between the two groups, with differences observed in the importance of these dimensions relative to each other and compared to other groups. Specifically, citizens prioritize the aspects of bankability, good governance, competitiveness, and livability, while city managers rank livability, bankability, competitiveness, and good governance as the most to least important dimensions, respectively.

Conclusion

The analysis demonstrates that the urban development strategy indicators of Yasouj city are not in a satisfactory state, as evidenced by the relative dissatisfaction of city managers and residents alike. This lack of strength in the foundational aspects of sustainable urban development can result in detrimental effects such as poverty, inequality, and a decline in the city's standard of living. Therefore, in order to enhance the living conditions of the citizens, it is imperative to continuously modify the city's administrative structure. Consequently, it is recommended that urban managers receive enhanced training to engage citizens in the decision-making process, with the ultimate goal of achieving effective urban governance. Additionally, they should focus on bolstering competitiveness within both intra- and inter-mural management, attracting investments in areas with potential, promoting transparency by clarifying urban decisions, conducting a comprehensive analysis of the current situation, identifying deficiencies in various areas, and prioritizing equal access to urban spaces and facilities for all citizens, among other measures.

[Downloaded from system.khu.ac.ir on 2026-10-30]

[DOI: 10.61186/jgs.25.76.21]

تحقیقات کاربردی علوم جغرافیایی
شاپا چاپی: ۷۷۳۶-۲۲۲۸ شاپا الکترونیکی: ۵۱۳۸-۲۵۸۸
https://jgs.khu.ac.ir/

ارزیابی وضعیت شهر یاسوج از نظر شاخص‌های راهبرد توسعه شهری (CDS)

احمد پوراحمد[1]✉، علی صابری[2]

۱. نویسنده مسئول، استاد گروه جغرافیای انسانی و برنامه‌ریزی، دانشکده جغرافیا، دانشگاه تهران، تهران، ایران.
رایانامه: apoura@ut.ac.ir

۲. دانشجوی دکتری برنامه‌ریزی آمایش سرزمین، دانشکده جغرافیا، دانشگاه تهران، تهران، ایران. رایانامه: ali.saberi@ut.ac.ir

اطلاعات مقاله

نوع مقاله:
مقاله پژوهشی

تاریخ دریافت:
۱۴۰۱/۰۶/۰۱

تاریخ بازنگری:
۱۴۰۱/۰۶/۱۱

تاریخ پذیرش:
۱۴۰۱/۰۸/۰۱

تاریخ پیش انتشار:
۱۴۰۱/۰۸/۰۱

تاریخ انتشارآنلاین:
۱۴۰۴/۰۱/۰۱

کلیدواژه‌ها:
راهبرد توسعه شهری،
رویکرد مشارکتی،
شهروندان،
مدیران،
یاسوج.

چکیده

راهبرد توسعه شهری برنامه‌ای نوین است که امروزه در بسیاری از شهرهای جهان و برخی شهرهای ایران به‌منظور بهبود کیفیت زندگی، کاهش فقر، توسعه پایدار و ایجاد حکمروایی خوب شهری با رویکردی مشارکتی اجرا می‌شود. هدف پژوهش حاضر بررسی و مقایسه ابعاد راهبرد توسعه شهری از نظر شهروندان و مدیران شهری است. پژوهش حاضر توصیفی- تحلیلی است. جامعه آماری پژوهش مدیران و کارکنان حوزه مدیریت شهری و شهروندان شهر یاسوج است. حجم نمونه براساس فرمول کوکران برای شهروندان ۳۸۴ نفر و برای مدیران ۳۰ نفر برآورد گردید. برای تحلیل پژوهش از آزمون‌های تی تک‌نمونه‌ای، تی مستقل، تحلیل واریانس یک‌طرفه و رگرسیون خطی چندمتغیره استفاده شد. نتایج تحقیق نشان می‌دهد از نظر شهروندان ابعاد راهبرد توسعه شهری وضعیت مناسبی ندارند، در حالی که مدیران شهری رضایت نسبی از وضعیت این ابعاد دارند. به‌طوری‌که با توجه به آمار توصیفی و آزمون تی، میانگین کل ابعاد راهبرد توسعه شهری از نظر شهروندان ۱.۸۸ و از دید مسئولان شهری ۲.۹۸ است. علاوه براین، میزان رضایت از ابعاد پژوهش بین دو گروه تفاوت قابل‌توجهی دارد؛ نتایج رگرسیون خطی نشان داد از دید شهروندان ابعاد بانکی بودن با ضریب ۰.۴۱۳ و قابلیت زندگی با ضریب ۰.۱۶۷ دارای بیش‌ترین و کم‌ترین میزان اهمیت هستند. در حالی که از دید مدیران شهری، ابعاد قابلیت زندگی و حکمروایی خوب با ضریب ۰.۳۷۳ و ۰.۱۱۲ بیش‌ترین و کمترین اهمیت را دارند. در نهایت نتایج پژوهش حاضر می‌تواند درک بهتری برای مدیران شهری فراهم کند تا در تصمیم‌گیری‌ها و ارائه مناسب‌تر خدمات عملکرد بهتری داشته باشند.

استناد: پوراحمد، احمد؛ صابری، علی. (۱۴۰۴). ارزیابی وضعیت شهر یاسوج از نظر شاخص‌های راهبرد توسعه شهری (CDS). *تحقیقات کاربردی علوم جغرافیایی*، ۲۵ (۷۶)، ۴۷-۲۶. http://dx.doi.org/10.61186/jgs.25.76.21

ناشر: دانشگاه خوارزمی تهران.

© نویسندگان.

[Downloaded from system.khu.ac.ir on 2026-10-30]

[DOI: 10.61186/jgs.25.76.21]

مقدمه

شهر پدیده‌ای پیچیده و پویا و بارزترین نمود حیات انسان و مهم‌ترین سکونتگاه بشر به شمار می‌رود که در گذر زمان همواره دچار تحولات گوناگون کالبدی، اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و... شده است (پاولیت[1] و دومه[2]، ۲۰۰۰: ۱). چنین تحولات وسیعی جدا از تأثیر رشد گسترده جمعیت شهری نیست. به‌گونه‌ای که می‌توان گفت امروزه مؤلفه‌های جمعیتی شهرها از مهم‌ترین ابعاد برنامه‌ریزی شهری محسوب می‌شود. طبق آخرین داده‌های منتشر شده توسط بانک جهانی، جمعیت کل جهان در حال حاضر از ۷.۷۶ میلیارد نفر گذشته است (بانک جهانی[3]، ۲۰۲۲) با توجه به آمار، بیش از ۵۵ درصد از این جمعیت ساکن شهرها هستند (بن بیشر[4]، ۲۰۱۹: ۱۱۷؛ بارونس[5]، ۲۰۰۸؛ سروشان و همکاران، ۱۴۰۱: ۴۱۴). همچنین تمایل به افزایش در دهه‌های آینده تشدید خواهد شد؛ که این مسئله موجب افزایش مستمر و تدریجی جمعیت شهرنشین در جهان می‌شود. به‌گونه‌ای که بر طبق پیش‌بینی‌ها انتظار می‌رود جمعیت جهان تا سال ۲۰۵۰ به بیش از ۹.۷ میلیارد نفر برسد (تقوایی[6] و همکاران، ۲۰۲۲) که حدود ۷۰ درصد از این جمعیت در شهرها زندگی خواهند کرد (یانگ[7] و همکاران، ۲۰۱۷: ۸۷۱؛ سازمان ملل[8]، ۲۰۱۹؛ لاهوتی[9] و همکاران، ۲۰۱۹). این مسئله موجب شده که بسیاری از نواحی شهری، به لحاظ جمعیتی، کالبدی یا توأم رشد و توسعه یابند. سرعت گرفتن رشد و توسعه شهرها خود مشکلاتی را در ابعاد مختلف برای شهرها فراهم می‌کند. به‌گونه‌ای که سرانه برخورداری از انواع خدمات شهری و امکانات اجتماعی و اقتصادی را کاهش می‌دهد و از این طریق، پیامدهای آن به‌صورت کاهش سطح کیفیت زندگی در عرصه‌های مختلف شهری نمایان می‌شود (میرزابیگی و همکاران، ۱۴۰۱: ۲). با توجه به این مسائل و مشکلاتی که در شهرها وجود دارد و نشانگر عدم تحقق مشخصه‌های پایداری در آن‌هاست، متخصصین در راستای توسعه پایدار، در پی یافتن راهکارهایی برای برون‌رفت از این مشکلات هستند (برنامه توسعه سازمان ملل متحد[10]، ۲۰۱۸). یکی از این راهکارها، استراتژی توسعه شهری[11] است. این رویکرد در پاسخ به شرایط نامطمئن آینده، ناکارآمدی مدیریتی و کاهش کیفیت زندگی در شهرها، از سال ۱۹۹۹ و توسط ائتلاف شهرها به وجود آمده است (اتحاد شهرها[12]، ۲۰۰۷). استراتژی توسعه شهری ابزاری برای توسعه مناطق شهری فقیر می‌باشد. این رویکرد یک تصمیم‌سازی مشارکتی برای شهرهایی است که با بحران فقر شهرنشینی، افزایش رقابت و اعمال فشار بر پایداریِ محیطی و اقتصادی روبه‌رو هستند (نوروزی‌فرد و همکاران، ۱۳۹۲: ۲۳۸). راهبرد توسعه شهری، بر پایه برنامه‌ریزی استراتژیک با در نظر داشتن چشم‌انداز مشارکتی و طی فرایندی مشارکتی، بر اصلاح حاکمیت شهری، رشد اقتصاد محلی و کاهش مداوم و نظام‌مند فقر در نواحی شهری تأکید دارد (نادری و همکاران، ۱۳۹۷: ۵۷۵: توکلی‌نیا و شالی، ۱۳۹۴: ۱۲۱). از اهداف این رویکرد می‌توان به مواردی از جمله؛ افزایش رقابت‌پذیری، کارایی، ارتقای کیفیت سکونت و بهبود مدیریت شهری اشاره کرد. استراتژی توسعه شهری به دنبال آن است که عملکرد شهر را بر پایه و اساسی پایدار بهبود بخشد و آن را مبنای عواملی همچون رشد اقتصاد پایدار، بهبود فرصت‌های زندگی، کاهش فقر، ارتقای شرایط محیطی و بهداشت عمومی و... موردبررسی و سنجش قرار دهد (صابری و همکاران، ۱۳۹۱: ۶۰). با توجه به معایب و نواقص طرح‌های جامع، این رویکرد در سال‌های اخیر در کشور ایران بسیار موردتوجه قرار گرفته است. با توجه به اینکه در طرح‌های جامع تهیه طرح‌ها و الگوهای مختلف شهری، متکی بر مدل پوزیتویستی «شناخت، تحلیل و طرح» است که در یک فضای غیرواقعی، آرمانی و دور از ظرفیت‌های موجود جامعه شهری، برای شهر و شهروندان طراحی و برنامه‌ریزی می‌شود و معمولاً مردم را که استفاده‌کنندگانِ اصلی از

1. Pauleit
2. Dohme
3. World Bank
4. Bin Bishr
5. Barondess
6. Taghvaee
7. Yang
8. United Nations
9. Lahoti
10. United Nations Development Programme
11. City Development Strategy
12. Cities Alliance

[Downloaded from system.khu.ac.ir on 2026-10-30]
[DOI: 10.61186/jgs.25.76.21]

فضاهای شهری هستند، در فرآیند تصمیم‌سازی و تصمیم‌گیریِ آینده شهر مشارکت نمی‌دهد، چشم‌انداز آتی شهرها، کیفیت زندگی افراد و حکمروایی مناسب محلی را از دست می‌دهند که این اتفاق ناشی از عدم درک درست از مسائل و مشکلات شهر، ظرفیت‌ها و قابلیت‌های مختلف جهت آغاز یک حرکت منطقی به سمت توسعه واقعی است (زیاری و همکاران، ۱۳۹۴: ۱۶۸-۱۶۹). به همین سبب امروزه در بسیاری از شهرهای ایران استراتژی توسعه شهری، جهت مدیریت مشارکتی شهرها و برنامه‌ریزی مناسب به‌منظور تهیه یک چشم‌انداز مطلوبِ آتی شهر موردتوجه قرار گرفته است.

نظام برنامه‌ریزی شهری در اکثر شهرهای ایران همچنان بر پایه طرح‌های جامع و تفصیلی بنا نهاده شده و فاقد چارچوب و دیدگاهی دموکراتیک است. این نظام نیازمند اصلاح و بهره‌گیری از رویکردهای نوین شهری است. به همین‌روی در سال‌های اخیر توجه به راهبرد توسعه شهری به یکی از موضوعات مهمِ موردتوجه پژوهشگران در مسائل مختلفِ شهری قرار گرفته است. در این راستا، ضرورت تغییر رویکردهای سنتی شهری و فراهم آوردن زمینه برای اتخاذ رویکردهای جدید و مطلوب، ما را بر آن داشته است تا در این تحقیق وضعیت شهر یاسوج را از نظر برخورداری از شاخص‌های توسعه شهری بررسی کنیم و با آگاهی از نظر شهروندان و مدیران، از جایگاه این شاخص‌ها در روند کنونی این شهر مطلع گردیم. به همین‌روی، جهت دستیابی به اهداف مذکور، فرضیه‌های زیر تدوین شده است:

الف) ابعاد راهبرد توسعه شهری در شهر یاسوج وضعیت مطلوبی ندارند.

ب) میزان رضایت از ابعاد راهبرد توسعه شهری از دیدگاه شهروندان و مدیران شهری و درون هر یک از دو گروه (به تفکیک) متفاوت است.

اهمیت رویکرد استراتژی توسعه شهری، موجب لزوم بررسی ریشه‌ای و دقیق‌تر این مسئله و همچنین اصول پایه‌ای آن می‌شود. به همین دلیل در ادامه پژوهش به بررسی این مفاهیم پرداخته شده است؛ راهبرد توسعه شهری به‌عنوان رویکردی نوین در برنامه‌ریزی شهری و به‌عنوان یک نظریه رویه‌ای محتوایی برای رشد منطبق با عدالت اجتماعی از طریق مشارکت گسترده جامعه در راستای کیفیت زندگی تمام شهروندان به‌ویژه قشر فقیر مطرح گردید (عزیزی و همکاران، ۱۳۹۹: ۱۳۵۹). به‌صورت کلی، این راهبرد در دهه ۱۹۶۰، ابتدا در انگلستان و سپس در آمریکا متأثر از نظریه سیستم‌ها و در واکنش به نواقص طرح‌های جامع و تفصیلی به وجود آمده است (جهانشاهی و همکاران، ۱۴۰۰: ۱۴۱۵: رضایی و کریمی، ۱۳۹۵: ۴۶)؛ و به‌عنوان یکی از مهم‌ترین پارادایم‌های برنامه‌ریزی شهری قلمداد می‌شود که می‌تواند با تغییرات مثبت در زندگی شهروندان موجب کاهش فقر شهری و اختلافات ناموزون شهری شود (لاله‌پور[13]، ۲۰۱۶: ۱۲). در یک تعریف اولیه و ساده راهبرد توسعه شهری را می‌توان یک برنامه عملی برای توسعه متعادل در شهرها، توسعه و پایداری تعریف کرد که از طریق مشارکت، به‌منظور بهبود کیفیت زندگی برای تمامی شهروندان حاصل می‌شود (اتحاد شهر[14]، ۲۰۰۴: ۲۱۳؛ ایویدا[15]، ۲۰۰۹: ۳). ازاین‌رو، برنامه‌ای است با ماهیت راهبردی که توأمان بر تهیه و اجرای سند تأکید می‌کند و تدوین آن بر پایه چشم‌انداز مشارکتی صورت می‌پذیرد (وینگز[16]، ۲۰۰۰: ۱۶).

استراتژی توسعه شهری، یک ابزار طراحی شده برای پاسخ به تغییرات جزر و مدی فراگیر جهانی و تسکین فقر شهری و توسعه اقتصاد محلی می‌باشد که با مشارکت ترکیبیِ همه اجزای تأثیرگذار در جامعه برای رسیدن به چشم‌انداز بلندمدتِ یکپارچه شهر، تثبیت یک استراتژی رشد، به توافق رسیدن در مورد اولویت‌های مشکلات اداری و شناسایی طرح‌های اجراییِ کوتاه‌مدت طراحی می‌شود (بانک جهانی[17]، ۲۰۰۷: ۷۴). در یک تعریف عمومی این رویکرد را به‌عنوان جدیدترین رویکرد برنامه‌ریزی استراتژیک، فرایند تهیه چشم‌انداز بلندمدت از آینده شهر قلمداد می‌کنند که براساس آن برنامه‌های اجرایی تهیه می‌شوند (کتابچه راهنمای CDS در چین[18]، ۲۰۰۴: ۱). اهمیت این رویکرد این است که به‌عنوان یک استراتژی گسترده

13. Lalehpour
14. City Alliance
15. Eiveida
16. Wingez
17. World bank
18. CDS in china a manual

[Downloaded from system.khu.ac.ir on 2026-10-30]

[DOI: 10.61186/jgs.25.76.21]

شهری، شهر را به‌عنوان «موتور توسعه اقتصادی» در نظر می‌گیرد و تأثیر مستقیم در کاهش فقر، رشد اقتصاد محلی و بهبود حکمروایی دارد (اشرافی، ۱۳۸۸: ۱۷۱). رویکرد واقعی این برنامه با توجه به شرایط ملی و محلی متغیر است؛ چرا که پیاده کردن یک مدل استراتژیِ توسعه شهر ممکن نیست و هر شهر نیازمند شناسایی و مشخص کردن فرصت‌ها و مشکلات خود است که ممکن است نسبت به مکانی که در آن واقع شده است، سطح اقتصاد، اجتماع و توسعه نهادی و بسیاری فاکتورهای دیگر متفاوت باشد (علوی و همکاران، ۱۳۹۴: ۲۶).

طرح‌های توسعه سنتی به‌عنوان ابزاری برای توسعه مناسب و منطبق با اصول و موازین شهرسازی - از جمله مؤلفه‌های توسعه پایدار- نتوانسته‌اند از کارایی لازم برای پاسخ‌گویی به نیازها و مشکلات شهر برخوردار باشند. مبانی نظری این طرح‌ها بر پایه الگوی شناخت/تحلیل/ طرح استوار است و تکیه‌بر اهداف فیزیکی و کالبدی و ارائه طرح‌های کالبدی محتوای اصلیِ اندیشه تهیه این طرح‌ها را در برمی‌گیرد (جهانشاهی و همکاران، ۱۴۰۰: ۱۴۱۷)، در حالی که شهروندان به‌عنوان پایه اصلی تصمیم‌گیری و تصمیم‌سازی در فرایندهای شهری، در این طرح‌ها فراموش شده‌اند. به همین‌روی وجود ضعف‌های موجود در طرح‌های توسعه سنتی - از جمله طرح جامع- و مزایای فراوانی از جمله؛ تحلیل ضعف‌ها، فرصت‌ها و تهدیدهای تأثیرگذار بر شهر؛ توجه به عقیده اکثریت شهروندان درباره اهداف، اولویت‌ها و عملیات؛ تشکیل ائتلاف‌های سازمانی برای اجرای عملیات و برنامه‌ریزی به‌منظور دستیابی به نتایج پایدار که در تهیه و به‌کارگیری طرح‌های راهبرد توسعه شهری وجود دارد، موجب توجه روزافزون در به‌کارگیری این طرح‌ها در روند توسعه شهرهای امروز شده است (زیاری و همکاران، ۱۳۹۶: ۴۸۹). نکته ویژه‌ای که در مورد راهبرد توسعه شهری بسیار موردتوجه و تأکید است؛ توجه و تأکید آن بر اجرا و نه تدوین سند به‌عنوان هدف غایی در امر برنامه‌ریزی شهر است. همچنین این رویکرد به لحاظ دستاوردهای مهمی که می‌تواند از نظر اصلاح نظام مدیریت‌شهری، پاسخگویی به نهادها و شفاف‌سازی فرایندها به بار آورد، مورد استقبال قرار گرفته است (رضاطبع و حیدری چیانه، ۱۳۹۳: ۷۳).

اصول کلی استراتژی توسعه شهر

استراتژی توسعه شهری از دیدگاه بانک جهانی بر چهار اصل استوار است: ۱- حکمروایی خوب شهری[19]. ۲- بانکی بودن[20]. ۳- رقابتی بودن[21]. ۴- قابل زندگی بودن[22].

حکمروایی خوب شهری

اصطلاح حکمروایی شهری شیوه مدیریت و اداره امور جامعه در یک کشور و کیفیت روابط شهروندان با حکومت‌کنندگان است (شنگ[23]، ۲۰۱۰: ۱۳۴) که بر اهمیت نحوه مقبولیت، حقانیت و جاری شدن اراده مدیریت جمعی نزد تمامی شهروندان اصرار دارد (پوراحمد و همکاران، ۱۳۹۵: ۴۰). حکمروایی خوب در واقع مشارکت یکسان و برابر تمام شهروندان در فرایند تصمیم‌گیری است (لدنی و همکاران، ۱۴۰۲: ۲۶۱) که نه‌تنها دولت، بلکه جامعه مدنی و بخش خصوصی را نیز شامل می‌شود (رابرت[24] و همکاران، ۲۰۰۷: ۹۶۷). دیگاتانو[25] و استروم[26] (۲۰۰۳)، حکمروایی خوب را شامل ابعاد ساختاری (اقتصاد سیاسی شهری گسترده)، فرهنگی (نقش نظام‌های ارزش‌ها از لحاظ تاریخی و اجتماعی)، عامل (نقش علاقه شخصی در اقدامات جمعی) و بعد نهادی (رابطه میان کارگزاران و فرهنگ) می‌دانند (کورودسکو روسکا[27] و همکاران، ۲۰۲۳). استراتژی توسعه شهری معتقد است که حکمروایی خوب شهری یک عامل کلیدی برای رشد و توسعه شهر است و برای دستیابی به اهداف

19. Good Urban governace
20. Bankability
21. Competitive
22. Livability
23. Sheng
24. Robert
25. Digatano
26. Strom
27. Corodescu-Roșca

[Downloaded from system.khu.ac.ir on 2026-10-30]
[DOI: 10.61186/jgs.25.76.21]

توسعه شهری، لازم است که توجه ویژه‌ای به حاکمیت توسعه شود (بهادوری[۲۸]، ۲۰۲۰: ۳۳). این رویکرد موضوعات متنوعی مانند تمرکززدایی، قدرت مالی شهرداری، محیط‌زیست، فقر، شفافیت و پاسخگویی، مدیریت شهری و حاشیه‌نشینی را موردتوجه قرار می‌دهد و هدف نهایی آن، پاسخگویی به نیازها و خواسته‌های مردم، رسیدگی به مشکلات اجتماع محلی و بهبود کیفیت مکان و محیط‌زیست شهروندان است (کارلتون[۲۹]، ۲۰۱۴: ۳-۵)؛ و شهروندان در آن نه‌تنها شرکت‌کننده فردی نیستند، بلکه به‌صورت سازمان‌یافته نقش دارند (یانگ[۳۰]، ۲۰۲۱: ۵۷)؛ چرا که تکیه آن بر همکاری و تشریک مساعی برای حل مشکلات اجتماع محلی است (کارلتون[۳۱]، ۲۰۱۴ :۳-۵).

بانکی بودن

بانک‌پذیری در ارتباط نزدیک با رقابت‌پذیری شهر قرار دارد. به عبارتی شهرهای رقابت‌پذیر شهرهایی هستند که بانک‌پذیر هم باشند؛ یعنی دارای سیستم مالیه شهریِ کارآمد در استفاده از منابع درآمدی و هزینه‌ای خود بوده و به‌خوبی مدیریت و اداره شوند (پوراحمد و همکاران، ۱۳۹۵: ۴۱). بانکی بودن را می‌توان از دو بعد متفاوت موردبررسی قرار داد؛ بعد اول از نظر رشد فناوری و پیشرفت تکنولوژی ارتباطات که موجب تسهیل در امر تجارت و گردش مالی در سطح جهان شده است که در پایداری شهرها نقش مهم و قابل‌توجهی خواهد داشت و بعد دوم که با توجه به سیستم مالیه شهری موردبررسی قرار می‌گیرد. بر این اساس شهرها برای اینکه یک توسعه پایدار داشته باشند، باید از درآمدهای پایدار نیز برخوردار باشند (کریمی و همکاران، ۱۳۹۷: ۹۶).

رقابت‌پذیری

رقابت‌پذیری پدیده‌ای چندبعدی است که باید در طول زمان مورد ارزیابی قرار بگیرد (اسکاکاباروزی[۳۲] و همکاران، ۲۰۲۲). مفهوم رقابت‌پذیری را می‌توان از دیدگاه‌های گوناگون، بسته به حوزه و ماهیت نهادهای درگیر در نظر گرفت (گراسیا[۳۳] و همکاران، ۲۰۲۲). این مفهوم در دهه‌های اخیر به عنصری مرکزی برای درک توسعه اقتصادی کشورها و مناطق تبدیل شده است (فانتچی[۳۴] و فراتسی[۳۵]، ۲۰۲۲). از دیدگاه کوهمن[۳۶]، رقابت‌پذیری توانایی یک اقتصاد برای ثابت نگه‌داشتن سهم خود در بازارهای بین‌المللی و یا افزایش سهم خود در بازار فعالیت‌های انجام دهنده است (اسلوپر[۳۷]، ۱۹۹۸: ۱۶). شهرهای رقابتی شهرهایی هستند که اقتصاد پویا و قدرتمند با رشد اشتغال، درآمد و سرمایه‌گذاری همه‌جانبه دارند (علی‌اکبری و کماسی، ۱۳۹۷: ۲۰۱). در این شهرها معمولاً روند تولید، توزیع، سرمایه‌گذاری، اشتغال و تجارت به‌صورت پویا و در ارتباط با فرصت‌های اقتصادی بازار شکل می‌گیرند (دلیر و همکاران، ۱۳۹۰: ۱۸۳). مصادیق موجود از اقتصاد کشورهای مختلف این مسئله را اثبات کرده است که تن سپردن به بازار رقابتی در مجموع به رشد و افزایش رفاه منجر می‌شود. از این‌رو یکی از اجزای کلیدی در مطالعات و تحلیل‌های CDS، تحلیل توان رقابت اقتصادی شهر در سطوح بین‌المللی، ملی و منطقه‌ای است. به‌عبارت‌دیگر تدوین راهبرد توسعه و متعاقباً تدوین برنامه اجرایی، مستلزم تعیین مزیت رقابتی شهرها می‌باشد (اشرفی، ۱۳۸۸: ۹۶).

قابل زندگی بودن

28. Bhaduri
29. Carlton
30. Yang
31. Carlton
32. Scaccabarozzi
33. Grassia
34. Fantechi
35. Fratesi
36. Kohman
37. Sloper

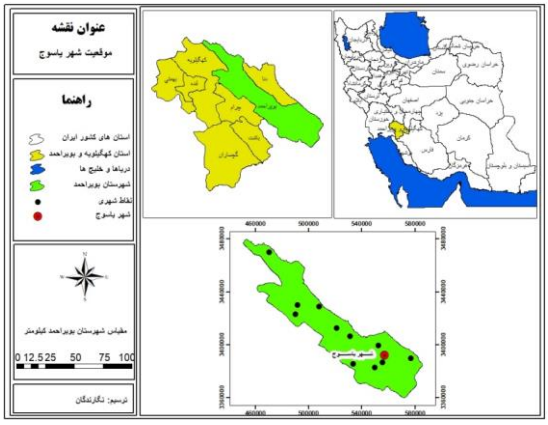
[Downloaded from system.khu.ac.ir on 2026-10-30]
[DOI: 10.61186/jgs.25.76.21]

یکی از دغدغه‌های زندگی شهری امروز مسئله قابلیت زندگی است. قابلیت زندگی را می‌توان به‌عنوان استاندارد سلامت، راحتی و شادی که توسط فرد یا گروه تجربه می‌شود، تعریف کرد (اولیا[۳۸]، ۲۰۱۷: ۵). مفهوم یک شهر قابل سکونت به معنای مناسب‌بودن برای زندگی یا قابل سکونت است. به‌صورت کلی شهری قابل زندگی است که در آن همه ساکنان از فرصت‌های یکسان برای مشارکت و بهره‌مندی از زندگی اقتصادی و سیاسی و اجتماعی شهر برخوردار باشند (شماعی و همکاران، ۱۳۹۳: ۴۰). یکی از معیارهای سنجش قابلیت زندگی، کیفیت زندگی[۳۹] شهروندان است که از ادبیات غنی و همواره در حال رشد برخوردار است و در بسیاری از مطالعات موردبحث قرار گرفته است (استوک[۴۰] و همکاران، ۲۰۱۹: ۶۱۹؛ لوپز آلوارز[۴۱] و مولر ای[۴۲]، ۲۰۲۲: ۱۵۷). کیفیت زندگی مفهومی پیچیده و چندبعدی است (تیران[۴۳]، ۲۰۱۶: ۵۹؛ لوپز آلوارز و مولر ای، ۲۰۲۲: ۱۵۷؛ گویازدزینسکا- گورج[۴۴] و همکاران، ۲۰۲۲: ۳۱) و به‌صورت کلی به‌عنوان رضایت از زندگی، خوشبختی و سعادت، رفاه و آسایش شناخته می‌شود و سطح تحقق نیازهای انسان را منعکس می‌کند (زیلینسکا[۴۵] و همکاران، ۲۰۱۰: ۱).

روش‌شناسی

موقعیت منطقه موردمطالعه

محدوده مطالعاتی پژوهش، شهر یاسوج است. شهر یاسوج از نظر تقسیمات کشوری، مرکز شهرستان بویراحمد و همچنین مرکز استان کهگیلویه و بویراحمد است. شهر یاسوج در موقع جغرافیایی ۳۰ درجه و ۵۰ دقیقه عرض شمالی و همچنین ۵۱ درجه و ۴۱ دقیقه طول شرقی قرار گرفته است. این شهر از شمال با استان چهارمحال و بختیاری، از جنوب با استان بوشهر، از مشرق با استان اصفهان و فارس و از غرب با استان خوزستان هم‌مرز است. ارتفاع شهر یاسوج از سطح دریا، ۱۸۵۰ متر است. با توجه به ارتفاع زیاد و قرارگیری در منطقه اقلیم سردسیری، این شهر دارای آب‌وهوای معتدل و متمایل به سرد است. جمعیت این شهر از ۳۰ هزار نفر در سال ۱۳۶۵ به ۷۰ هزار نفر در سال ۱۳۷۵ و براساس آخرین سرشماری در سال ۱۳۹۵ به ۱۳۴۵۳۲ افزایش‌یافته است که در مقایسه با سرشماری سال ۱۳۸۵ که جمعیت آن ۱۰۸۵۰۵ نفر بوده، رشد چشم‌گیر نزدیک به ۴.۴ درصدی داشته است.

شکل (۱). موقعیت محدوده موردمطالعه

داده و روش کار

38. Aulia
39. Quality of life
40. Estoque
41. Llopis Alvarez
42. Muller-Eie
43. Tiran
44. Gwiaździńska-Goraj
45. Zielinska

[Downloaded from system.khu.ac.ir on 2026-10-30]
[DOI: 10.61186/jgs.25.76.21]

پژوهش حاضر از نظر هدف کاربردی و از نظر ماهیت، توصیفی و تحلیلی است. هدف از پژوهش بررسی وضعیت ابعاد راهبرد توسعه شهری در شهر یاسوج و مقایسه این ابعاد از دیدگاه شهروندان و مسئولان شهری است. روش گردآوری اطلاعات در این پژوهش به دو صورت کتابخانه‌ای و روش میدانی است. بدین‌صورت که اطلاعات موردنیاز در ارتباط با ادبیات نظری، استخراج معیارها و شاخص‌های موردنیاز به‌صورت کتابخانه‌ای و با استفاده از مقاله‌ها، پایان‌نامه‌ها و پژوهش‌های مرتبط فارسی و لاتین صورت گرفت و برای گردآوری داده‌های میدانی نیز از پرسشنامه محقق ساخته استفاده شد. جامعه آماری پژوهش، شهروندان بالای ۱۸ سال شهر یاسوج است. حجم نمونه شهروندان با بهره‌گیری از فرمول کوکران ۳۸۴ نفر برآورد شد که با توجه به بزرگ بودن حجم آن و نیاز به وقت و هزینه زیاد، روش نمونه‌گیری با استفاده از روش تصادفی ساده انجام شد. همچنین با توجه به هدف اساسی پژوهش، برای بررسی نظر مسئولان شهری، ۳۰ نفر از مسئولان و مدیران مرتبط با مدیریت و برنامه‌ریزی شهر یاسوج (شهرداری، شورای اسلامی شهر، برنامه‌وبودجه، راه و شهرسازی و...) انتخاب و پرسشنامه‌ها به‌صورت غیر تصادفی و هدفمند جمع‌آوری شد. برای بررسی روایی ابزار تحقیق از نظر متخصصان برنامه‌ریزی شهری و اساتید دانشگاهی استفاده شد و پس از رفع اشکالات و نواقص، مورد تأیید قرار گرفت. پایایی پرسشنامه نیز به کمک آلفای کرونباخ ۰.۹۰ برای همه ابعاد به دست آمد که نشان‌دهنده همبستگی بالا بین سؤال‌های پژوهش و قابلیت اعتماد بالای این سؤال‌ها برای بررسی وضعیت استراتژی توسعه شهری در شهر موردمطالعه است. برای تجزیه‌وتحلیل داده‌های پرسشنامه از نرم‌افزار SPSS استفاده شد. با توجه به نتایج آزمون کولموگروف- اسمیرنوف، سطح معنی‌داری داده‌های پژوهش بزرگ‌تر از ۰.۰۵ است و داده‌ها از توزیع نرمالی پیروی کرده‌اند. به همین خاطر برای آزمودن مؤلفه‌ها از آزمون‌های پارامتریک استفاده شد. بر این اساس با توجه به هدف پژوهش در کنار بررسی توصیفی موضوع، از آزمون‌های گوناگونی همچون آزمون t تک نمونه‌ای، t با دو نمونه مستقل، واریانس یک‌طرفه و رگرسیون خطی چندگانه استفاده شد. شاخص‌های بررسی شده در این پژوهش، در جدول (۱) آمده است.

جدول (۱). مهم‌ترین ابعاد و شاخص‌های راهبرد توسعه شهری

ابعاد	متغیر	
حکمروایی خوب	مشارکت	نظرخواهی از مردم، مشارکت مردم در فعالیت‌های اجتماعی، در طرح‌های شهری، در فعالیت‌های اقتصادی، در فعالیت‌های عمرانی، حس مسئولیت اجتماعی، تعلق به جامعه، انعکاس دیدگاه و اظهارنظرهای مردم در چگونگی اداره شهر
	پاسخگویی	پاسخگو بودن مسئولان؛ در مقابل مردم؛ در خصوص تصمیمات اتخاذ شده، عمل به وعده‌ها
	قانونی بودن	پایبندی به دستورالعمل‌ها و قوانین جاری، سوءاستفاده از اختیارات قانونی به‌منظور سودجویی‌های شخصی و گروهی، تصمیمات خلق‌الساعه و غیرکارشناسی، رعایت چهارچوب قانونی در تصمیم‌گیری‌ها، دوری افراد غیرمسئول از تصمیم‌گیری‌ها
	شفافیت	سهولت دسترسی شهروندان به اطلاعات در مورد تصمیمات، فعالیت‌ها و اقدامات مدیران شهری در خال حاضر و آینده، آگاهی شهروندان از تصمیمات شهری، سیستم‌های نظارتی و پایش هزینه‌ها و کسب و مصرف درآمد
	عدالت	فرصت برابر شهروندان جهت ارتقای وضعیت رفاهی، تخصیص عادلانه منابع، مشارکت اقشار محروم در تصمیم‌گیری‌ها
بانکی بودن		کفایت؛ تعداد شعب و خودپرداز با توجه به نیاز شهروندان، رضایت از خدمات و تسهیلات بانکی، رضایت از؛ خدمات حضوری؛ خدمات آنلاین؛ مهارت کارکنان؛ امنیت سیستم بانکی بانک‌ها، آگهی از تسهیلات بانک‌ها، اطلاعات از بانکداری الکترونیک.
قابل زندگی بودن	شاخص اقتصادی	رضایت از وضعیت موجود اقتصادی، حس اعتماد در شهروندان با پایداری اقتصاد، انگیزه شهروندان در پرداخت مالیات، فقر شهری، درآمد کافی، فراهم بودن زمینه‌های اشتغال، اعتماد از پایداری شغلی در آینده

[Downloaded from system.khu.ac.ir on 2026-10-30]

[DOI: 10.61186/jgs.25.76.21]

	اجتماعی	رضایت از امنیت اجتماعی- تمایل به ماندن در شهر- احساس تعلق به شهر و تعلق شهر به شما- امید به بهبود زندگی-
	زیرساختی	کیفیت زیرساخت‌های شهری، رضایت از؛ شبکه گسترده مخابراتی؛ حمل‌ونقل و ترافیک؛ کالبد و مبلمان شهری؛ زیبایی ساختمان‌ها و خیابان‌ها؛ زیرساخت‌های امنیتی؛ زیرساخت‌های ارتباطی، دسترسی به امکانات و خدمات شهری؛ اجتماعی؛ فرهنگی؛ آموزشی؛ تفریحی؛ مذهبی؛ برق؛ گاز؛ تلفن ثابت؛ ایستگاه‌های سوخت‌رسان، کیفیت فضاهای شهری
	چالش‌های شهری	کنترل مشکلات زیست‌محیطی، رضایت از زمینه‌های زیست‌محیطی در شهر
	قابل زندگی بودن (ذهنی)	ایمنی شهر، رضایت از؛ امنیت شهری؛ کیفیت زندگی؛ احساس خوشبختی در زندگی.
رقابتی بودن	ظرفیت سازمانی	فراهم بودن زمینه‌های توسعه شهری، رضایت از مدیریت کارآمد، ظرفیت تبدیل‌شدن به قطب آی تی؛ عملکرد ادارات.
	منابع انسانی	رضایت از؛ سرمایه‌گذاری‌های دولتی و خصوصی؛ تخصص مدیران شهری؛ وجود نیروهای متخصص و آگاه، دارا بودن تخصص نیروی انسانی در انجام وظیفه، مطلوبیت دانشگاه‌های شهری، ظرفیت پذیرش دانشجو از سراسر کشور، رقابت علمی با سایر شهرها، بستر آموزشی مناسب

نتایج و بحث

یافته‌های حاصل از پرسشنامه نشان می‌دهد از مجموع پرسش‌شوندگان، ۲۵۹ نفر (۶۲.۶ درصد) مرد و ۱۵۵ نفر (۳۷.۴ درصد) زن بودند. بررسی وضعیت سنی نشان می‌دهد که ۷۹ نفر در گروه سنی ۲۵-۱۵؛ ۱۸۱ نفر در گروه سنی ۴۰-۲۶ سال، ۱۱۳ نفر در گروه سنی ۵۵-۴۱ سال و همچنین ۴۱ نفر در گروه سنی بالاتر از ۵۵ سال قرار داشتند. طبق بررسی‌ها ۲۰۶ نفر (۴۹.۸ درصد) از پرسش‌شوندگان مجرد و ۲۰۸ نفر (۵۰.۲ درصد) نیز متأهل بودند. در خصوص وضعیت تحصیلی نیز یافته‌ها نشان می‌دهد که گروه دارای مدرک کارشناسی (لیسانس) با ۱۲۴ نفر (۳۰ درصد) دارای بیش‌ترین میزان در بین پرسش‌شوندگان هستند. بررسی وضعیت شغلی پرسش‌شوندگان نشان می‌دهد ۲۲.۷ درصد از آن‌ها کارمند، ۱۳.۳ درصد کارگر، ۲۲.۷ درصد مشاغل آزاد، ۱۳.۵ درصد خانه‌دار، ۵.۶ درصد بازنشسته، ۵.۳ درصد بیکار، ۱۴.۵ درصد دانشجو و ۲.۴ درصد نیز در جستجوی کار جدید بودند. همچنین ۳۰ درصد از پاسخ‌دهندگان معمولاً به‌طور متوسط ۱۰ تا ۲۰ سال سابقه سکونت در محل زندگی‌شان را دارند.

بررسی اطلاعات کلی راهبرد توسعه شهری

بررسی یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد که شهروندان میزان رضایت پایینی از بعد حکمروایی خوب در شهر یاسوج دارند. به‌گونه‌ای که ۳۵.۷ درصد از آن‌ها رضایت خیلی کم و ۴۵.۶ درصد از آن‌ها نیز رضایت کمی از وضعیت موجود داشتند و تعداد بسیار پایینی از آن‌ها میزان رضایت متوسط رو به بالا داشتند. به‌طوری‌که ۱۵.۹ درصد از شهروندان میزان رضایتی در حد متوسط و تنها ۲.۹ درصد رضایت زیادی از این بعد داشته و هیچ‌کدام از آن‌ها رضایت خیلی زیادی از این بعد نداشتند. در زمینه سایر ابعاد راهبرد توسعه شهری نیز چنین وضعیتی حاکم است. براساس یافته‌های تحقیق (جدول ۲)، ۷۵.۸ درصد از شهروندان رضایت پایین و خیلی پایینی از بعد قابل زندگی بودن و سؤال‌های موردبررسی آن داشتند و همچنین ۱۸.۸ درصد از شهروندان رضایتی در سطح متوسط داشتند و تنها ۵.۵ درصد از آن‌ها از وضعیت موجود رضایت داشتند. بررسی ابعاد رقابتی بودن و بانکی بودن نیز نشان می‌دهد که به ترتیب ۳۶.۲ و ۳۹.۱ درصد از شهروندان میزان رضایت خیلی پایینی از این ابعاد دارند. ۴۷.۹ و ۳۷.۵ درصد از شهروندان از وضعیت این ابعاد ناراضی و ۱۴.۱ و ۱۸.۵ درصد نیز رضایت متوسطی از این ابعاد داشته‌اند. میزان رضایت شهروندان از این ابعاد بسیار پایین است. به‌طوری ۱.۶ درصد از آن شهروندان از بعد رقابتی بودن و ۴.۲ درصد نیز از بعد بانکی بودن رضایتی در حد زیاد داشتند و تنها ۰.۳ و ۰.۸ درصد از آن‌ها رضایت خیلی زیادی از این دو بعد داشته‌اند. به‌صورت کلی، شهروندان رضایت بسیار پایینی از وضعیت موجود ابعاد راهبرد توسعه شهری در شهر

[Downloaded from system.khu.ac.ir on 2026-10-30]
[DOI: 10.61186/jgs.25.76.21]

خود داشته‌اند. میانگین کل ابعاد راهبرد توسعه شهری از نظر شهروندان در شهر یاسوج، ۱.۸۸ است که مقدار بسیار پایینی است. ضعف در عملکرد مدیریتی شهری، نبود شفافیت در مدیریت شهری و همچنین نبود ساختار و زمینه‌های مناسب برای مشارکت جمعی ساکنان به‌خاطر ساختار قومی و طایفه‌گراییِ حاکم در شهر که باعث شده است در تقسیم پست‌های مهم شهری به جای تخصص و توان علمی و تجربی، عموماً رانت و نزدیکی قومی دخیل باشد، از جمله دلایلی بودند که شهروندان در بیان نارضایتی خود ابراز داشتند.

وضعیت ابعاد موردبررسی از دیدگاه مدیران شهری متفاوت با دیدگاه شهروندان است. با توجه به یافته‌های پژوهش ۳.۳ و ۰ درصد از مسئولان اظهار کرده‌اند که رضایت خیلی کمی از وضعیتِ موجودِ ابعاد حکمروایی و قابل زندگی بودن دارند. همچنین ۳۰ و ۱۶.۷ درصد رضایت کم و ۵۳.۳ و ۵۳.۳ درصد از آن‌ها نیز از وضعیت موجود رضایت نسبی داشتند. در حالی که ۱۰ و ۲۳.۳ درصد از آن‌ها رضایت زیاد و ۳.۳ و ۶.۷ درصد نیز رضایت خیلی زیادی از این ابعاد داشته‌اند. در زمینه بعد رقابتی بودن، نتایج پژوهش نشان می‌دهد که ۶۰ درصد از مسئولان شهری از وضعیت موجود ناراضی هستند و ۲۰ درصد از آن‌ها رضایت متوسطی از این بعد دارند. همچنین ۲۰ درصد از آن‌ها نیز اظهار کرده‌اند که وضعیت موجود مورد رضایت آن‌هاست. از دیگر ابعاد موردبررسی، بعد بانکی بودن است. با توجه به نتایج، مسئولان رضایت نسبتاً بالایی از این بعد دارند. ۳.۳ درصد از آن‌ها رضایت خیلی کم، ۱۶.۷ درصد رضایت کم و ۴۰ درصد نیز رضایتی در حد متوسط از این بعد داشته‌اند. در حالی که ۴۰ درصد از آن‌ها رضایت زیاد و خیلی زیادی از وضعیت موجود در زمینه بعد بانکی بودن داشته‌اند. نتایج کلی بررسی ابعاد راهبرد توسعه شهری در شهر یاسوج نشان می‌دهد که مدیران شهری از وضعیت موجود این ابعاد رضایت نسبی دارد. به‌طوری‌که براساس یافته‌ها، میانگین تمام این ابعاد از دیدگاه آن‌ها؛ ۲.۹۸ است که وضعیت نسبتاً مناسبی نسبت به حد متوسط ۳ برای ارزش‌گذاری ابعاد و همچنین رضایت بسیار بالایی نسبت به دیدگاه شهروندان دارند.

جدول (۲). نتایج تحلیل ابعاد راهبرد توسعه شهری

گروه‌ها	ابعاد	درصد فروانی					میانگین	انحراف معیار	واریانس
		خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد			
شهروندان	حکمروایی خوب	۳۵.۷	۴۵.۶	۱۵.۹	۲.۹	-	۱.۸۹	۰.۷۸۲	۰.۶۱۲
	قابل زندگی بودن	۲۱.۴	۵۴.۴	۱۸.۸	۵.۵	-	۲.۰۲	۰.۷۸۳	۰.۶۱۴
	رقابتی بودن	۳۶.۲	۴۷.۹	۱۴.۱	۱.۶	۰.۳	۱.۷۱	۰.۷۴۶	۰.۵۵۷
	بانکی بودن	۳۹.۱	۳۷.۵	۱۸.۵	۴.۲	۰.۸	۱.۹۱	۰.۸۹۷	۰.۸۰۵
	میانگین کل	۳۳.۱	۴۶.۳	۱۶.۸	۳.۶	۰.۲	۱.۸۸	۰.۸۰۲	۰.۶۴۷
مسئولان	حکمروایی خوب	۳.۳	۳۰.۰	۵۳.۳	۱۰.۰	۳.۳	۲.۸۰	۰.۸۰۵	۰.۶۴۸
	قابل زندگی بودن	-	۱۶.۷	۵۳.۳	۲۳.۳	۶.۷	۳.۲۷	۰.۰۷۳۵	۰.۷۸۴
	رقابتی بودن	۱۰.۰	۵۰.۰	۲۰.۰	۱۶.۷	۳.۳	۲.۶۸	۱.۰۰۸	۱.۰۱۶
	بانکی بودن	۳.۳	۱۶.۷	۴۰.۰	۳۶.۷	۳.۳	۳.۲۰	۰.۸۸۶	۰.۷۸۶
	میانگین کل	۴.۱۵	۲۸.۴	۴۱.۷	۲۱.۷	۴.۱۵	۲.۹۸	۰.۶۹۳	۰.۸۰۸

ارزیابی ابعاد راهبرد توسعه شهری از نظر شهروندان

در پژوهش حاضر از طیف پنج گزینه‌ای لیکرت استفاده شد و رتبه‌های ۱ تا ۵ به پاسخ‌ها اختصاص یافت. بدین‌صورت که عدد ۳ به‌عنوان میانه نظری پاسخ‌ها در نظر گرفته شد و وضعیت ابعاد راهبرد توسعه شهری با این عدد مقایسه شد. هر چه مقدار به‌دست‌آمده برای بررسی وضعیت این ابعاد از ۳ کوچک‌تر باشد، نشان از وضعیت نامطلوب این ابعاد و هر چه اندازه این مقدار بیش‌تر باشد، نشان از وضعیت مطلوب آن‌ها دارد. نتایج حاصل از آزمون t در راستای بررسی ابعاد گوناگون راهبرد توسعه شهری از نظر شهروندان (جدول ۳) نشان می‌دهد که مقدار سطح معنی‌داری همه ابعاد موردبررسی برابر با ۰.۰۰۰ و کمتر از ۰.۰۵ است. همچنین میانگین همه ابعاد بسیار پایین‌تر از حد متوسط عدد ۳ است. بعد قابل زندگی بودن با ارزش میانگین ۲.۰۲ و رقابت‌پذیری با ارزش میانگین ۱.۷۱ دارای بیش‌ترین و کمترین میزان رضایت در میان ابعاد موردبررسی

[Downloaded from system.khu.ac.ir on 2026-10-30]
[DOI: 10.61186/jgs.25.76.21]

هستند؛ بنابراین با توجه به نتایج، با اطمینان ۹۵ درصد می‌توان گفت؛ از نظر شهروندان ابعاد مختلف راهبرد توسعه شهری در وضعیت مناسبی قرار ندارد.

جدول (۳). نتایج ابعاد راهبرد توسعه شهری از نظر شهروندان

ابعاد	میانگین	مقدار T	سطح معنی‌داری	اختلاف میانگین	میزان اختلاف در سطح اطمینان ۹۵ درصد	
					حد پایین	حد بالا
حکمروایی خوب	۱.۸۹	-۱۷.۱۵۱	۰.۰۰۰	-۱.۱۰۹	-۱.۲۱	-۰.۹۳
بانکی بودن	۱.۹۱	-۱۸.۳۱۴	۰.۰۰۰	-۱.۰۸۵	-۱.۲۰	-۰.۹۶
قابل زندگی بودن	۲.۰۲	-۱۶.۴۰۷	۰.۰۰۰	-۰.۹۷۱	-۱.۰۹	-۰.۸۵
رقابت‌پذیری	۱.۷۱	-۲۰.۸۲۶	۰.۰۰۰	-۱.۲۸۹	-۱.۴۱	-۱.۱۶
میانگین کل[۴۶]	۱.۸۸	-۱۸.۱۷۴	۰.۰۰۰	-۱.۱۱۳	-۱.۲۲	-۰.۹۷

ارزیابی ابعاد راهبرد توسعه شهری از نظر مسئولان

نتایج حاصل از آزمون t تک نمونه‌ای در راستای بررسی ابعاد راهبرد توسعه شهری از نظر مدیران شهری حاکی از رضایت نسبی آن‌ها از ابعاد موردبررسی در شهر یاسوج است. در این میان، بعد قابل زندگی بودن با ارزش میانگین ۳.۲۷ دارای بیش‌ترین میزان رضایت و بعد رقابت‌پذیری با ارزش میانگین ۲.۶۸ دارای کمترین میزان رضایت هستند جدول (۴).

جدول (۴). نتایج ابعاد راهبرد توسعه شهری از نظر مسئولان شهری

ابعاد	میانگین	مقدار T	سطح معنی‌داری	اختلاف میانگین	میزان اختلاف در سطح اطمینان ۹۵ درصد	
					حد پایین	حد بالا
حکمروایی خوب	۲.۸۰	-۱.۶۱۷	۰.۲۴۳	-۰.۲۸۶	-۰.۵۹	۰.۱۸
بانکی بودن	۳.۲۰	۲.۰۶۲	۰.۲۱۶	۰.۲۶۹	-۰.۲۴	۰.۵۴
قابل زندگی بودن	۳.۲۷	۴.۰۱۱	۰.۱۲۲	۰.۴۷۲	-۰.۳۹	۰.۶۴
رقابت‌پذیری	۲.۶۸	-۲.۲۴۴	۰.۰۷۰	-۰.۴۳۳	-۰.۸۴	-۰.۰۹
میانگین کل	۲.۹۸	-۰.۱۹۷	۰.۸۴۵	-۰.۰۳۳	-۰.۳۷	۰.۳۱

مقایسه تطبیقی ابعاد راهبرد توسعه شهری از نظر شهروندان و مدیران شهری

حکمروایی خوب

با توجه به اینکه به دنبال مقایسه ابعاد حکمروایی خوب از نظر شهروندان و مدیران شهری هستیم و با توجه به پارامتریک بودن داده‌ها، از آزمون پارامتریک t با دو نمونه مستقل استفاده شد جداول (۵ و ۶). اولین مرحله در تفسیر نتایج آزمون t با دو نمونه مستقل، بیان برابری یا عدم برابری واریانس نمرات در بین دو گروه موردبررسی است. برای این منظور از آزمون لون استفاده شد. در این آزمون اگر سطح معنی‌داری از ۰.۰۵ بزرگ‌تر باشد، از نتایج ردیف اول استفاده می‌کنیم که فرض برابری واریانس دو گروه را می‌پذیرد؛ اما چنانچه سطح معنی‌داری کوچک‌تر از ۰.۰۵ باشد، در آن صورت باید از نتایج ردیف دوم استفاده شود که فرض عدم برابری واریانس‌ها برای دو گروه را می‌پذیرد. با توجه به عدم معنی‌داری آزمون لوین برای بعد حکمروایی خوب (۰.۰۲۰) با سطح خطای ۰.۸۸۷، از نتایج مربوط به ردیف اول جدول استفاده شده است. همچنین نتایج آزمون t در ارتباط با مقایسه میزان رضایت از وضعیت حکمروایی خوب در شهر یاسوج با مقدار ۶.۳۲۹- و سطح معنی‌داری ۰.۰۰۰ نشان داد که میانگین حکمروایی خوب در بین شهروندان با مقدار ۱.۸۵ و مدیران شهری با مقدار ۲.۸۰ با یکدیگر متفاوت است و با توجه به این نتایج، وضعیت آن از نظر مدیران شهری در شرایط مطلوب‌تری قرار دارد.

۴۶- نتایج کامل بررسی ابعاد و سوال‌های مربوط به شهروندان و مدیران شهری در پیوست ذکر شده است.

[Downloaded from system.khu.ac.ir on 2026-10-30]

[DOI: 10.61186/jgs.25.76.21]

جدول (۵). گروه‌های آماری در خصوص آزمون t با دو نمونه مستقل

	جامعه هدف	تعداد	میانگین	انحراف معیار	خطای معیار
حکمروایی خوب	شهروندان	۳۸۴	۱.۸۵	۰.۷۸۲	۰.۳۹۹
	مدیران شهری	۳۰	۲.۸۰	۰.۸۰۵	۰.۱۴۷

جدول (۶). نتایج آزمون t مقایسه میانگین بعد حکمروایی خوب از نظر شهروندان و مدیران شهری در شهر یاسوج

		تست لون برای برابری واریانس‌ها		آزمون t برای برابری میانگین‌ها					
		F	معناداری	T	معناداری	اختلاف میانگین	انحراف معیار	فاصله اطمینان ۹۵ درصد	
								حد پایین	حد بالا
حکمروایی خوب	فرض برابری واریانس‌ها	۰.۰۲۰	۰.۸۸۷	-۶.۳۲۹	۰.۰۰۰	-۰.۹۴۰	۰.۱۴۸	-۱.۲۳۲	-۰.۶۴۸
	فرض عدم برابری واریانس‌ها			-۰.۶۱۷۵	۰.۰۰۰	-۰.۹۴۰	۰.۱۵۲	-۱.۲۵۰	-۰.۶۳۰

بانکی بودن

با توجه به نتایج جدول (۸) سطح معنی‌داری آزمون لوین (۰.۹۷۹) از ۰.۰۵ بزرگ‌تر است؛ بنابراین از نتایج ردیف اول که فرض برابری واریانس دو گروه را نشان می‌دهد، استفاده شد. همچنین نتایج آزمون t (t =۷.۶۴۴ و ۰.۰۰۰ = معنی‌داری) نشان می‌دهد میانگین‌های دو گروه شهروندان (۱.۹۰) و مدیران شهری (۳.۲۰) تفاوت معنی‌داری با یکدیگر داشته و این بعد از نظر مدیران شهری نسبت به شهروندان، در وضعیت مطلوب‌تری قرار دارد جدول (۷).

جدول (۷). گروه‌های آماری در خصوص آزمون t با دو نمونه مستقل

	جامعه هدف	تعداد	میانگین	انحراف معیار	خطای معیار
بانکی بودن	شهروندان	۳۸۴	۱.۹۰	۰.۸۹۷	۰.۰۴۵
	مدیران شهری	۳۰	۳.۲۰	۰.۸۸۶	۰.۱۶۱

جدول (۸). نتایج آزمون t مقایسه میانگین بعد حکمروایی خوب از نظر شهروندان و مدیران شهری در شهر یاسوج

		تست لون برای برابری واریانس‌ها		آزمون t برای برابری میانگین‌ها					
		F	معناداری	t	معناداری	اختلاف میانگین	انحراف معیار	فاصله اطمینان ۹۵ درصد	
								حد پایین	حد بالا
بانکی بودن	فرض برابری واریانس‌ها	۰.۰۰۱	۰.۹۷۹	-۷.۶۴۴	۰.۰۰۰	-۱.۲۹۸	۰.۱۶۹	-۱.۶۳۲	-۰.۹۶۴
	فرض عدم برابری واریانس‌ها			-۷.۷۲۱	۰.۰۰۰	-۱.۲۹۸	۰.۱۶۸	-۱.۶۴۰	-۰.۹۵۶

قابل زندگی بودن

نتایج جدول (۹) نشان می‌دهد که سطح معنی‌داری آزمون لوین (۰.۵۶۷) از ۰.۰۵ بزرگ‌تر است، بنابراین می‌توان چنین عنوان کرد که فرض برابری واریانس‌ها برای هر دو گروه در زمینه رضایت از وضعیت شهر در مورد بعد قابل زندگی بودن پذیرفته می‌شود. همچنین نتایج آزمون t (t =۷.۶۴۴ و ۰.۰۰۰ = معنی‌داری) نشان می‌دهد که میانگین‌های دو گروه شهروندان (۲.۰۸) و مدیران شهری (۳.۲۰) تفاوت معنی‌داری با یکدیگر داشته و بعد قابل زندگی بودن از نظر مدیران شهری نسبت به شهروندان، در وضعیت مطلوب‌تری قرار دارد جداول (۹ و ۱۰).

[Downloaded from system.khu.ac.ir on 2026-10-30]

[DOI: 10.61186/jgs.25.76.21]

جدول (۹). گروه‌های آماری در خصوص آزمون t با دو نمونه مستقل

	جامعه هدف	تعداد	میانگین	انحراف معیار	خطای معیار
قابل زندگی بودن	شهروندان	۳۸۴	۲.۰۸	۰.۷۸۳	۰.۰۴۰
	مدیران شهری	۳۰	۳.۲۰	۰.۸۰۵	۰.۱۴۷

جدول (۱۰). نتایج آزمون t مقایسه میانگین بعد حکمروایی خوب از نظر شهروندان و مدیران شهری در شهر یاسوج

		تست لون برای برابری واریانس‌ها		آزمون t برای برابری میانگین‌ها					
		F	معناداری	T	معناداری	اختلاف میانگین	انحراف معیار	فاصله اطمینان ۹۵ درصد	
								حد پایین	حد بالا
قابل زندگی بودن	فرض برابری واریانس‌ها	۰.۳۲۹	۰.۵۶۷	-۰.۷۵۰۰	۰.۰۰۰	-۱.۱۱۶	۰.۱۴۸	-۱.۴۰۹	-۰.۸۲۳
	فرض عدم برابری واریانس‌ها			-۰.۷۳۳۰	۰.۰۰۰	-۱.۱۱۶	۰.۱۵۲	-۱.۴۲۶	-۰.۸۰۶

رقابت‌پذیری

با توجه به نتایج جدول (۱۲) سطح معنی‌داری آزمون لوین (۰.۰۰۵) از ۰.۰۵ کوچک‌تر است؛ بنابراین از نتایج ردیف دوم که فرض عدم برابری واریانس دو گروه در زمینه رضایت از وضعیت رقابت‌پذیری شهر را نشان می‌دهد، استفاده شد. همچنین نتایج آزمون t (t = -۳.۸۰۸ و ۰.۰۰۱ = معنی‌داری) نشان می‌دهد که میانگین‌های دو گروه شهروندان (۱.۸۱) و مدیران شهری (۲.۵۳) در سطح اطمینان ۹۵ درصد تفاوت معنی‌داری با یکدیگر دارند و بعد رقابت‌پذیری از نظر مدیران شهری نسبت به شهروندان، در وضعیت مطلوب‌تری قرار دارد.

جدول (۱۱). گروه‌های آماری در خصوص آزمون t با دو نمونه مستقل

	جامعه هدف	تعداد	میانگین	انحراف معیار	خطای معیار
رقابت‌پذیری	شهروندان	۳۸۴	۱.۸۱	۰.۷۴۶	۰.۳۸۰
	مدیران شهری	۳۰	۲.۵۳	۱.۰۰۸	۰.۱۸۴

جدول (۱۲). نتایج آزمون t مقایسه میانگین بعد حکمروایی خوب از نظر شهروندان و مدیران شهری در شهر یاسوج

		تست لون برای برابری واریانس‌ها		آزمون t برای برابری میانگین‌ها					
		F	معناداری	T	معناداری	اختلاف میانگین	انحراف معیار	فاصله اطمینان ۹۵ درصد	
								حد پایین	حد بالا
رقابت‌پذیری	فرض برابری واریانس‌ها	۸.۱۰۹	۰.۰۰۵	-۴.۹۱۸	۰.۰۰۰	-۰.۷۱۵	۰.۱۴۵	-۱.۰۰۱	-۰.۴۲۹
	فرض عدم برابری واریانس‌ها			-۳.۸۰۸	۰.۰۰۱	-۰.۷۱۵	۰.۱۸۷	-۱.۰۹۸	-۰.۳۳۲

برای اطمینان بیش‌تر از وجود تفاوت در میزان رضایت دو گروه از ابعاد راهبرد توسعه شهری، مجموع ابعاد در همدیگر ادغام شدند و به بررسی میزان تفاوت رضایت از وضعیت کلی راهبرد توسعه شهری در شهر یاسوج با توجه به آزمون تحلیل واریانس یک‌طرفه (ANOVA) پرداخته شد؛ با توجه به جدول ۱۳ مقدار آزمون فیشر در سطح خطای کوچک‌تر از ۰.۰۱ و با اطمینان ۹۹ درصد معنی‌دار است. نتایج این آزمون نشان می‌دهد تفاوت میانگین رضایت از ابعاد مختلف راهبرد توسعه

[Downloaded from system.khu.ac.ir on 2026-10-30]
[DOI: 10.61186/jgs.25.76.21]

شهری در بین شهروندان و مسئولان شهری در شهر یاسوج به لحاظ آماری معنی‌دار است و نتایج آزمون t با دو نمونه مستقل در زمینه بررسی جداگانه هر کدام از ابعاد را تأیید می‌کند.

جدول (۱۳). نتایج آزمون تحلیل واریانس یک‌طرفه به‌منظور بررسی تفاوت میانگین بین گروها

		Sum of Squares	درجه آزادی	Mean Square	F	سطح معناداری
راهبرد توسعه شهری	بین گروهی	۳۴.۶۹۸	۱	۳۴.۶۹۸	۵۶.۲۵۲	۰.۰۰۰
	درون‌گروهی	۲۵۴.۱۳۳	۴۱۲	۰.۶۱۷		
	جمع	۲۸۸.۸۳۱	۴۱۳			

با توجه به وجود تفاوت دو گروه در رضایت از ابعاد مختلف راهبرد توسعه شهری، به‌منظور بررسی دقیق‌تر اهمیت این ابعاد در هر یک از دو گروه (به تفکیک) و بررسی این مقوله که از نظر هر گروه، کدام‌یک از ابعاد موردبررسی اهمیت و میزان رضایت بیش‌تری دارند، از آزمون رگرسیون خطی چندگانه استفاده شد. هدف اصلی از کاربرد آزمون رگرسیون خطی چندگانه آن است که ترکیبی خطی از متغیرهای مستقل را به‌گونه‌ای ایجاد کند که حداکثر همبستگی را با متغیر وابسته نشان دهد. با توجه به این ترکیب می‌توان مقادیر متغیر وابسته را از روی مقادیر دو یا چند متغیر مستقل پیش‌بینی کرد. در واقع، این آزمون درصدد است که نشان دهد با شناختن متغیرهای پیش‌بینی به چه میزان می‌توان نسبت به پیش‌بینی متغیر ملاک اقدام کرد. بررسی ابعاد راهبرد توسعه شهری از نظر شهروندان نشان می‌دهد با توجه به مقدار آماره t و سطح معنی‌داری آن، سطح معنی‌داری ضریب همه ابعاد در سطح پایین‌تر از ۰.۰۵ معنی‌دار است جدول (۱۴)؛ بنابراین ابعاد موردبررسی رابطه قوی و معنی‌داری با توسعه شهری در شهر یاسوج داشته و در مدل رگرسیونی باقی می‌مانند. نتایج جدول (۱۴) نشان می‌دهد ابعاد راهبرد توسعه شهری از نظر شهروندان اهمیت یکسانی ندارند و سهم هر یک از آن‌ها متفاوت است. با توجه به مقدار بتای به‌دست‌آمده بعد بانکی بودن با مقدار بتای ۰.۴۱۳ دارای بیش‌ترین اهمیت از نگاه شهروندان است و بعد از آن به ترتیب، ابعاد حکمروایی خوب، رقابت‌پذیری و قابل زندگی بودن دارای بیش‌ترین تا کم‌ترین میزان اهمیت هستند.

جدول (۱۴). نتایج رگرسیونی میزان اهمیت متغیرهای مستقل از نگاه شهروندان

نام متغیر	ضرایب غیراستاندارد		ضرایب استانداردشده		سطح معنی‌داری
	B	خطا معیار	Beta	T	(Sig)
مقدار ثابت	-۰.۵۵۷	۰.۰۴۷	-	-۱۲.۲۲۸	۰.۰۰۰
حکمروایی خوب	۰.۳۲۶	۰.۰۲۵	۰.۳۰۸	۱۲.۹۳۳	۰.۰۰۰
بانکی بودن	۰.۳۸۱	۰.۰۲۵	۰.۴۱۳	۱۵.۴۶۰	۰.۰۰۰
قابل زندگی بودن	۰.۱۷۷	۰.۰۳۰	۰.۱۶۷	۵.۹۵۰	۰.۰۰۰
رقابت‌پذیری	۰.۲۷۳	۰.۰۲۵	۰.۲۴۶	۱۰.۸۳۵	۰.۰۰۰

بررسی ابعاد راهبرد توسعه شهری از نظر مدیران شهری نشان می‌دهد با توجه به مقدار آماره t و سطح معنی‌داری آن، به‌جز بعد حکمروایی خوب، سطح معنی‌داری ضریب همه ابعاد در سطح پایین‌تر از ۰.۰۵ معنی‌دار است جدول (۱۵)؛ بنابراین ابعاد موردبررسی رابطه قوی و معنی‌داری با توسعه شهری در شهر یاسوج داشته و بهبود در آن‌ها تأثیر زیادی در تحقق این مهم در این شهر دارد. بررسی اهمیت ابعاد راهبرد توسعه شهری از نگاه مسئولان شهری نشان‌دهنده تفاوت درون و برون‌گروهی (تفاوت اهمیت ابعاد با یکدیگر و در مقایسه با شهروندان) اهمیت هر یک از ابعاد از نگاه آن‌ها است؛ به‌طوری‌که بعد قابل زندگی بودن دارای بیش‌ترین اهمیت است و ابعاد بانکی بودن و رقابت‌پذیری در مرتبه‌های بعدی قرار دارند. در حالی که بعد حکمروایی خوب دارای کم‌ترین اهمیت از نگاه مدیران شهری است.

جدول (۱۵). نتایج رگرسیونی میزان اهمیت متغیرهای مستقل از نگاه مدیران شهری

[Downloaded from system.khu.ac.ir on 2026-10-30]
[DOI: 10.61186/jgs.25.76.21]

نام متغیر	ضرایب غیراستاندارد		ضرایب استانداردشده	T	سطح معنی‌داری (Sig)
	B	خطا معیار	Beta		
مقدار ثابت	-۰.۶۲۴	۰.۲۰۷	-	-۳.۰۱۵	۰.۰۰۶
حکمروایی خوب	۰.۱۲۹	۰.۰۸۸	۰.۱۱۲	۱.۴۶۹	۰.۱۵۴
بانکی بودن	۰.۳۶۶	۰.۰۷۸	۰.۳۴۹	۴.۶۸۹	۰.۰۰۰
قابل زندگی بودن	۰.۴۳۰	۰.۰۷۹	۰.۳۷۳	۵.۴۳۸	۰.۰۰۰
رقابت‌پذیری	۰.۲۶۹	۰.۰۶۹	۰.۲۹۲	۳.۸۸۲	۰.۰۰۱

نتیجه‌گیری

شهر حاصل اندیشه و محصول تفکر بشری است و از این‌رو در جوامع مختلف سیمای متفاوتی را به نمایش می‌گذارد. بر این اساس نمی‌توان از الگوهای یکسانی برای ساماندهی و برنامه‌ریزی در شهرهای مختلف استفاده کرد. چراکه شهرها با توجه به شرایط متفاوت فرهنگی و طبیعی گوناگون، نیازمند برنامه‌های سازگار با ویژگی‌های خود هستند و نمی‌توان از برنامه از پیش تعیین شده و خودساخته برای شهرهای مختلف و با خصایص منحصربه‌فرد خود استفاده کرد. به همین‌روی شهرهای امروزی نیازمند یک برنامه‌ریزی راهبردی همراه با درگیر نمودن شهروندان که موتور محرک طرح‌های توسعه شهری‌اند، هستند. راهبرد توسعه شهری یکی از طرح‌ها و برنامه‌های نوین است که امروزه در بسیاری از شهرهای جهان و همچنین برخی از شهرهای ایران به‌منظور رفع مسائل شهری از طریق برنامه‌ریزی مدون و مطالعه عمیق وضعیت موجود شهر با رویکرد مشارکتی اجرا شده است. هدف از این راهبرد؛ تقویت رقابت اقتصادی، توسعه اجتماعی، ارتقاء توسعه پایدار شهری، بهبود وضعیت مدیریت شهر، ارتقاء کیفیت زندگی و کاهش فقر شهری است. بر همین اساس، پژوهش حاضر با هدف ارزیابی وضعیت شهر یاسوج از نظر شاخص‌های راهبرد توسعه شهری و بررسی وضعیت موجود شهر از دید شهروندان و مسئولان شهری صورت گرفته است. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که میزان رضایت از ابعاد راهبرد توسعه شهری در بین دو گروه تفاوت قابل‌توجهی دارد. با توجه به نتایج آمار توصیفی میانگین کل ابعاد راهبرد توسعه شهری از نظر شهروندان در شهر یاسوج ۱.۸۸ است که بسیار پایین است. در حالی که میانگین این ابعاد از دید مسئولان شهری ۲.۹۸ است که وضعیت نسبتاً مناسبی نسبت به میانه میانگین و همچنین رضایت بسیار بالایی نسبت به دیدگاه شهروندان دارند. با توجه به نتایج، سطح معنی‌داری همه ابعاد برای شهروندان در سطح پایین‌تر از ۰.۰۵ معنی‌دار است. در حالی که این میزان در هیچ‌کدام از ابعاد، برای مسئولان معنی‌دار نبوده است[۴۷]. نتایج پژوهش نشان می‌دهد که تفاوت معنی‌داری بین رضایت شهروندان و مسئولان شهری از ابعاد مختلف راهبرد توسعه شهری وجود دارد، همچنین نتایج کلی بررسی و مقایسه راهبرد توسعه شهری در بین دو گروه نیز نشان‌دهنده وجود تفاوت در رضایت دو گروه و مطلوبیت بیش‌تر این راهبرد از دید مدیران شهری است. بررسی اهمیت ابعاد راهبرد توسعه شهری از نگاه شهروندان و مسئولان شهری نشان می‌دهد که میزان رضایت از این ابعاد درون و بین دو گروه (تفاوت اهمیت ابعاد با یکدیگر و در مقایسه با دیگر گروه) متفاوت است. به‌گونه‌ای که از نگاه شهروندان بعد بانکی بودن دارای بیش‌ترین اهمیت است و بعد از آن به ترتیب، ابعاد حکمروایی خوب، رقابت‌پذیری و قابلیت زندگی دارای بیش‌ترین تا کم‌ترین میزان اهمیت هستند. در حالی که از دید مدیران شهری، بعد قابلیت زندگی دارای بیش‌ترین اهمیت است و ابعاد بانکی بودن و رقابت‌پذیری در مرتبه‌های بعدی قرار دارند، در حالی که بعد حکمروایی خوب کم‌ترین اهمیت را از نگاه مسئولان شهری دارد. با توجه به پایین بودن مطلوبیت شاخص‌های راهبرد توسعه شهری از دید شهروندان، نتایج پژوهش حاضر با یافته‌های پوراحمد و همکاران (۱۳۹۴)، علی اکبری و کماسی (۱۳۹۷) همسویی بالایی دارد. همچنین نتایج پژوهش، پژوهش‌های سلیمی و همکاران (۱۳۹۸) و رهنما و شریفی (۱۳۹۵) را در زمینه تفاوت رضایت شهروندان و مسئولان شهری از شاخص‌های راهبرد توسعه شهری تأیید می‌کند.

۴۷- با توجه به در نظر گرفتن میانهٔ ۳ برای آزمون و با توجه به فرضیهٔ آزمون؛ معنی‌داری ابعاد مورد بررسی نشان از تایید فرضیهٔ پژوهش و مطلوب نبودن شاخص راهبرد توسعهٔ شهری است.

[Downloaded from system.khu.ac.ir on 2026-10-30]

[DOI: 10.61186/jgs.25.76.21]

مقایسه نتایج پژوهش حاضر با اغلب پژوهش‌های صورت گرفته در این موضوع بیانگر چند نکته است که نشان‌دهنده اهمیت این پژوهش است: از جمله وجوه تمایز پژوهش حاضر با پژوهش‌های اشاره شده در این موضوع که باعث توجه به آن می‌شود، می‌توان به استفاده از منابع متعدد و به‌روز برای جمع‌آوری شاخص‌های مدنظر و تدوین چارچوب تئوری پژوهش، جامعیت شاخص‌های موردبررسی، بررسی دقیق و جامع ابعاد توصیفی پژوهش، جامعیت ابعاد موضوع و همچنین تنوع آزمون‌ها و تفاوت آزمون‌گیریِ این پژوهش با اغلب پژوهش‌های صورت گرفته در این موضوع و به‌صورت‌کلی وجود چارچوب مدون پژوهش و نتایج قابل‌توجه آن اشاره کرد. پژوهش حاضر همچنین با توجه به اهمیت موضوع راهبرد توسعه شهری و بررسی و مقایسه میزان رضایت از وضعیت آن در نگاه شهروندان و مدیران شهری که تا به امروز، پژوهش‌های کمی به آن پرداخته‌اند (رهنما و همکاران، ۱۳۹۱؛ سلیمی سبحان و همکاران، ۱۳۹۸)، نیز دارای نتایج قابل‌توجهی است.

بنا بر یافته‌های پژوهش، پیشنهاد می‌شود مدیریت شهر برای درگیر نمودن شهروندان در تصمیم‌گیری‌های مدیریتی شهر به‌منظور دستیابی به حکمروایی خوب شهری، توجه به بهبود ساختار رقابتی در مدیریت درون و برون‌شهری و جذب سرمایه‌گذاری به‌خصوص در حوزه‌های دارای ظرفیت از جمله گردشگری، مدیریت یکپارچه سازمانی بین ادارات و سازمان‌های مسئول در امور شهری، وضوح در تصمیم‌گیری‌های شهری در جهت ایجاد شفافیت، آسیب‌شناسی وضع موجود و شناسایی کمبودهای موجود در حوزه‌های مختلف خدماتی و زیرساختی در شهر، توجه به برابری و انصاف در جهت دسترسی شهروندان به فضاها و امکانات شهری با توجه به نیازهای جمعیتی، استفاده از نیروهای فعال و متخصص براساس ملاک شایسته‌سالاری و... برنامه‌ریزی بهتری داشته باشند.

[Downloaded from system.khu.ac.ir on 2026-10-30]

[DOI: 10.61186/jgs.25.76.21]

منابع

اشرفی، یوسف. (۱۳۸۸). CDS رویکردی جدید در برنامه‌ریزی شهری در رویکرد تحلیلی، فصلنامه مدیریت شهری، ۲۳، ۸۹-۱۰۵. https://ensani.ir/file/download/article/20101109211312-7.pdf

پوراحمد، احمد؛ حاتمی‌نژاد، حسین؛ شیخی، عبدالله؛ شریف‌زاده‌اقدم، ابراهیم. (۱۳۹۴). تحلیل وضعیت پیرانشهر براساس شاخص‌های استراتژی توسعه شهری (CDS)، مطالعات و پژوهش‌های شهری و منطقه‌ای، ۷ (۲۵)، ۵۸-۳۵. https://urs.ui.ac.ir/article_20136.html

پوراحمد، احمد؛ دربان‌آستانه، علیرضا؛ پورقربان، شیوا. (۱۳۹۵). نقش استراتژی توسعه شهری (CDS) در مدیریت شهری در راستای توسعه گردشگری جزیره هرمز، فصلنامه مطالعات شهری، ۱۹، ۳۷-۵۶. https://urbstudies.uok.ac.ir/article_33397.html

توکلی‌نیا، جمیله؛ شالی، محمد. (۱۳۹۴). امکان‌سنجی راهبرد توسعه شهری (CDS) در توانمندسازی و ساماندهی سکونتگاه‌های غیررسمی منطقه یک کلانشهر تبریز، نشریه تحقیقات کاربردی علوم جغرافیایی، ۱۵ (۳۶)، ۱۱۷-۱۳۸. http://dorl.net/dor/20.1001.1.22287736.1394.15.36.7.3

جهانشاهی، هاجر؛ وارثی، حمیدرضا؛ تقوایی، مسعود. (۱۴۰۰). سنجش و تحلیل راهبردهای توسعه شهری با رویکرد توسعه پایدار با استفاده از منطق فازی (نمونه موردی: بندر بوشهر)، نشریه پژوهش‌های جغرافیای انسانی، ۵۳ (۴)، ۱۴۱۳-۱۴۳۲. 10.22059/jhgr.2021.296308.1008071

حسین‌زاده دلیر کریم؛ صدرموسوی، میرستار؛ حیدری چیانه، رحیم؛ رضاطبع، خدیجه. (۱۳۹۰). درآمدی بر رویکرد جدید استراتژی توسعه شهری (CDS) در فرایند برنامه‌ریزی شهری با تأکید بر چالش‌های فراروی طرح‌های جامع در ایران، فصلنامه فضای جغرافیایی، ۱۱ (۳۶)، ۲۱۰-۱۷۳. http://geographical-space.iau-ahar.ac.ir/article-1-1348-fa.html

حیدری چیانه، رحیم؛ رضاطبع ازگمی، خدیجه. (۱۳۸۹). نقش استراتژی توسعه شهری (CDS) در سیاست‌های تأمین مسکن گروه‌های کم‌درآمد شهری (مطالعه موردی: شهر رشت)، پژوهش‌های جغرافیای انسانی، ۷۳، ۵۹-۸۲. https://jhgr.ut.ac.ir/article_24470.html

رضاطبع، خدیجه؛ حیدری چیانه، رحیم. (۱۳۹۳). تحلیلی بر برنامه‌ریزی حمل‌ونقل شهری مبتنی بر رویکرد CDS با استفاده از نرم‌افزار Super Decisions (مطالعه موردی: کلان‌شهر رشت)، نشریه جغرافیا و برنامه‌ریزی، ۱۸ (۴۷)، ۷۱-۱۰۸. https://geoplanning.tabrizu.ac.ir/article_1440.html?lang=fa

رضایی، محمدرضا؛ کریمی، ببراز. (۱۳۹۵). اولویت‌بندی و تعیین استراتژی‌های توسعه شهر (CDS) شیراز با استفاده از AHP، نشریه پژوهش و برنامه‌ریزی شهری، ۷ (۲۴)، ۶۰-۴۳. https://jupm.marvdasht.iau.ir/article_1820.html

رهنما, دکتر محمدرحیم, & شریفی, بایزید. (۱۳۹۵). تحلیل وضعیت شهر اشنویه به لحاظ شاخص‌های راهبرد توسعهٔ شهری (CDS). جغرافیا و آمایش شهری منطقه‌ای, ۶(۱۹), ۲۷-۴۲. doi: 10.22111/gaij.2016.2438

رهنما، محمدرحیم؛ غلام‌زاده خادر، مرتضی؛ جعفری سیدآباد، وحید. (۱۳۹۱). تحلیل جایگاه شاخص‌های راهبرد توسعه شهری (CDS) در شهر چناران، نشریه تحقیقات کاربردی علوم جغرافیایی، ۱۲ (۲۶)، ۱۰۷-۱۲۵. ۱- http://jgs.khu.ac.ir/article-۶۶۶-fa.html

زیاری، کرامت‌الله؛ قاسمی، سعید؛ مهدی، علی؛ مهدیان‌بهنمیری، معصومه. (۱۳۹۶). تحلیلی بر وضعیت ساختاری- کالبدی شهر مهاباد از منظر راهبرد توسعه شهری (CDS)، پژوهش‌های جغرافیای انسانی، ۴۹ (۳)، ۵۰۴- ۴۸۵. https://dorl.net/dor/20.1001.1.20086296.1396.49.3.2.2

زیاری، کرامت‌الله؛ قاسمی، سعید؛ مهدیان بهنمیری، معصومه؛ مهدی، علی. (۱۳۹۴). CDS، رویکردی مشارکتی در فرآیند چشم‌اندازسازی توسعه شهری (موردپژوهش: شهر مهاباد)، نشریه جغرافیا و برنامه‌ریزی، ۲۰ (۵۳)، ۲۰۱-۱۶۷. https://geoplanning.tabrizu.ac.ir/article_3915_0.html

سروشان، غلامرضا، هندیانی، عبدالله، زیویار پرده‌ای، پروانه، توکلان، علی. (۱۴۰۱). بررسی تأثیر حکمروایی شهری بر تاب‌آوری شهرها (موردمطالعه: شهر تهران)، نشریه تحقیقات کاربردی علوم جغرافیایی، ۲۲ (۶۷)، ۴۱۳-۴۳۷. http://dx.doi.org/10.52547/jgs.22.67.413

[Downloaded from system.khu.ac.ir on 2026-10-30]

[DOI: 10.61186/jgs.25.76.21]

سلیمی سبحان محمدرضا؛ ابراهیم‌زاده، عیسی؛ منصوری، کامران. (۱۳۹۸). بررسی و تحلیل شاخص‌های راهبرد توسعه شهری (CDS) (مطالعه موردی: شهر کازرون)، فصلنامه مطالعات برنامه‌ریزی سکونتگاه‌های انسانی، ۱۴ (۲)، ۴۲۷-۴۴۰. https://journals.iau.ir/article_667729.html

شماعی، علی؛ عبدالهی، اوات؛ یوسفی فشکی، محسن. (۱۳۹۳). تحلیلی بر برنامه‌ریزی توسعه شهری سردشت با رویکرد استراتژی توسعه شهری (CDS). چشم‌انداز جغرافیایی در مطالعات انسانی، ۹ (۲۷)، ۳۵-۵۱. https://journals.iau.ir/article_519010.html

صابری، حمید؛ ضرابی، اصغر؛ محمدی، جمال. (۱۳۹۱). اولویت‌بندی استراتژی‌های توسعه شهری (CDS) با استفاده از فرآیند تحلیل سلسله‌مراتبی AHP (مطالعه موردی: کلان‌شهر اصفهان)، فصلنامه فضای جغرافیایی، ۱۲ (۳۹)، ۵۹-۷۵. http://geographical-space.iau-ahar.ac.ir/article-1-807-fa.html

عزیزی، منصور؛ درس‌خوان، رسول؛ پورمحمدی، محمدرضا. (۱۳۹۹). واکاوی نقش طرح‌های ساختاری- راهبردی در تحقق انگاره حکمروایی خوب شهری (مطالعه موردی: منطقه ۲۲ شهر تهران)، پژوهش‌های جغرافیای انسانی، ۵۲ (۳)، ۱۳۵۷-۱۳۷۱. https://doi.org/10.22059/jhgr.2019.271593.1007829

علوی، سید علی؛ توکلی، مصطفی؛ گروسی، علیرضا. (۱۳۹۴). چشم‌اندازسازی آینده شهر با رویکرد راهبرد توسعه شهری (CDS) (نمونه موردی: شهر قم)، معماری و شهر پایدار، ۳ (۲)، ۲۳-۳۲. https://jsaud.sru.ac.ir/article_740_b18796cc22b589889dfea5182e0a609a.pdf

علی‌اکبری، اسماعیل؛ کماسی، حسین. (۱۳۹۷). ارزیابی شاخص‌های استراتژی توسعه شهری (CDS) در کلان‌شهر کرمانشاه، مجله جغرافیا و توسعه فضای شهری، ۵ (۱)، ۱۹۳-۲۱۰. https://doi.org/10.22067/gusd.v5i1.54657

کریمی، فریده؛ عبداله‌زاده فرد، علیرضا؛ شکور، علی. (۱۳۹۷). نقش راهبرد توسعه شهری (CDS) در توسعه پایدار شهری، مطالعه موردی: منطقه ۳ شهرداری شیراز، دو فصلنامه پژوهش‌های بوم‌شناسی شهری، ۹ (۱)، ۹۱-۱۰۴. https://dorl.net/dor/20.1001.1.25383930.1397.9.17.7.9

لدنی، عباس، پوراحمد، احمد، زیاری، کرامت‌اله، فرهودی، رحمت‌اله، زنگنه شهرکی، سعید (۱۴۰۲). مدیریت یکپارچه نواحی ساحلی با رویکرد حکمروایی خوب (نمونه موردی: جزیره کیش)، نشریه تحقیقات کاربردی علوم جغرافیایی، سال ۲۳، شماره ۶۸، صص ۲۷۷-۲۵۹. http://dx.doi.org/10.52547/jgs.23.68.259

میرزابیگی، فاطمه؛ مجتبی‌زاده خانقاهی، حسین؛ سرور، رحیم. (۱۴۰۱). سنجش شاخص‌های توسعه در پایداری نواحی شهری مطالعه موردی: شهر ایلام، فصلنامه شهر پایدار، ۵ (۱)، ۱-۱۵. http://ensani.ir/fa/article/

نادری، کاوه؛ بادکو، بهروز؛ حدیدی، مسلم؛ آزادی، سیامک؛ نجفی، پری؛ حامد، بیتا. (۱۳۹۷). اولویت‌بندی راهبردی توسعه گردشگری به‌منظور تعیین جایگاه آن در برنامه‌های توسعه شهری (مطالعه موردی: استان کرمانشاه)، پژوهش‌های جغرافیای انسانی، ۵۰ (۳)، ۵۷۳-۵۸۹. 10.22059/jhgr.2017.60852

نوروزی‌فرد، مهدی، نبئی، صباح، خلیلی، احمد (۱۳۹۲)، امکان‌سنجی استفاده از استراتژی توسعه شهری (CDS) در نظام شهرسازی ایران و ارائه چارچوبی جهت تحقق‌پذیری آن، مدیریت شهری، ۳۴، ۲۳۷-۲۵۸. https://urs.ui.ac.ir/article_19981.html

Aluri, Jahnavi. (2017). Livability Index, from Columbia University GSAPP, Prepared for Manhattan Community Board. https://www.nyc.gov/assets/manhattancb1/downloads/pdf/studies-and-reports/july2017-cb1-livability-index-study.pdf

Aulia, Dwira Nirfalini. (2016). A Framework for Exploring Livable Community in Residential Environment. Case Study: Public Housing in Medan, Indonesia, Social and Behavioral Sciences: 336-343. https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2016.10.250

Barondess, J. A. (2008). Health through the urban lens, Journal of Urban Health, 85(5): 787-801. https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC2527430/

Bhaduri, S. (2020). Unit-2 Urban Management and Management of Urban. https://egyankosh.ac.in/handle/123456789/59436

Carlton, B. (2014). A Model for Municipal Institutional Capacity Analysis, FCM (Federation of Canadian Municipalities), Retrieved from http://www.cardinalgroup.ca/nua/aif/ aif02.Html.

CDS In China: A Manual. (2004). www.cities allianc.org. https://www.citiesalliance.org/sites/default/files/cds-china.pdf

[Downloaded from system.khu.ac.ir on 2026-10-30]

[DOI: 10.61186/jgs.25.76.21]

Cities Alliance. (2001). city Development Strategies: The Cities Alliance Perspective. https://www.citiesalliance.org

City Alliance. (2004). Guide to City Development Strategies Improving Urban Performance, First printing. Downloaded from www.Citiesalliance. Org. https://www.citiesalliance.org

City Alliance. (2007). Annual Report, Cities Alliance, Washington D. C., USA. https://www.citiesalliance.org/resources/publications/annual-reports/annual-report-2007

City Development Strategy Hyderabad. (2004). United Nations Human Sttlement Programme(Un-HABITAT). https://unhabitat.org/sites/default/files/2021/10/1163_alt1.pdf

Corodescu-Roșca, E., Hamdouch, A., & Iatu, C. (2023). Innovation in urban governance and economic resilience. The case of two Romanian regional metropolises: Timișoara and Cluj Napoca, Cities 132 (2023) 104090. DOI:10.1016/j.cities.2022.104090

Eiveida, A. (2009). Thessaloniki Development Conference, word bank sep 3-4. https://openknowledge.worldbank.org/entities/publication/a1e2b8c2-a6e2-530d-a661-e1a49e546071

Fantechi, F., & Fratesi, U. (2022). Measuring competitiveness differentials inside the same region: a propensity-score matching approach. Social Indicators Research, 1-27. https://link.springer.com/article/10.1007/s11205-022-02908-7

Gwiaździńska-Goraj, M., Jezierska-Thöle, A., & Dudzińska, M. (2022). Assessment of the Living Conditions in Polish and German Transborder Regions in the Context of Strengthening Territorial Cohesion in the European Union: Competitiveness or Complementation?. Social Indicators Research, 163(1), 29-59. https://link.springer.com/article/10.1007/s11205-022-02889-7

Lahoti, S., Lahoti, A., Saito, O. (2019). Benchmark assessment of recreational public Urban Green space provisions: A case of typical urbanizing Indian City, Nagpur, Urban Forestry &Urban Greening, 44: 1-14. http://dx.doi.org/10.1016/j.ufug.2019.126424

Lalehpour, M. (2016). Recognition of management structure and spatial planning in Tehran metropolitan area, Journal of Urban Management, 5(1): 3–15. http://dx.doi.org/10.1016/j.jum.2016.05.001

Llopis Alvarez, A., & Müller-Eie, D. (2022). Housing circumstances and quality of life among local and immigrant population in Norwegian neighbourhoods. Journal of Housing and the Built Environment, 37(1), 157-178.https://doi.org/10.1007/s10901-021-09853-w.

Pauleit, S., & Duhme, F. (2000). Assessing the environmental performance of land cover types for urban planning, Landscape and Urban Planning, 52(1): 1– 20. https://www.researchgate.net/publication/222560397

population growth: A multilevel analysis of under-5 mortality in 30 sub-Saharan African countries, Health & place, 52: 196-204. https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/29957397/

Sachs, J., Adler, A., Bin Bishr, A., de Neve, J. E., Durand, M., Diener, E., ... & Seligman, M. (2019). Global happiness and wellbeing policy report 2019. Global Council for Happiness and Wellbeing, Dubai, UAE. https://s3.amazonaws.com/ghwbpr-2019/UAE/GHWPR19.pdf

Scaccabarozzi, A., Mazziotta, M., & Bianchi, A. (2022). Measuring Competitiveness: A Composite Indicator for Italian Municipalities, Social Indicators Research. https://doi.org/10.1007/s11205-022-02990-x.

Sheng, Y. K. (2010). Good Urban Governance in Southeast Asia. Environment and Urbanization Asia,1(2): 131-147. https://www.researchgate.net/publication/241647569

Sloper, M., (1998), Competitiveness Policy Option: the Technology Regions Connection, Growth and Change, 26, 1998. https://scholar.google.com/scholar

Taghvaee, V. M., Nodehi, M., Mohammadi Saber, R., & Mohebi, M. (2022). Sustainable development goals and transportation modes: Analyzing sustainability pillars of environment, health, and economy, World Development Sustainability 1, 100018. https://doi.org/10.1016/j.wds.2022.100018.

The Word Bank Office Beijing. (2002). Urban/Environment Development Unit. https://www.worldbank.org/content/dam/Worldbank/document/EAP/China/WEB-Urban-China.pdf

[Downloaded from system.khu.ac.ir on 2026-10-30]

[DOI: 10.61186/jgs.25.76.21]

Tiran, J. (2016). Measuring urban quality of life: case study of Ljubljana. Acta geographica Slovenica 56(1): 57–73. DOI: 10.3986/ags.828.

United Nations. (2019). World Urbanization Prospects, the 2018 Revision. New York: Department of Economic and Social Affairs Population Division. https://population.un.org/wup/Publications/Files/WUP2018-Report.pdf

World Bank and United NationsA Joint Report, World Bank and United Nations, 2022. https://www.worldbank.org/en/topic/fragilityconflictviolence/publication/united-nations-world-bank-group-partnership-in-crisis-affected-situations-2022-un-wbg-partnership-monitoring-report

World bank. (2007). Dhaka:improving the Living conditins for the urban poor. Bangla desh Development Series Paper.171 the world bank office dc. Dhaka. https://documents.worldbank.org/en/publication/documents-

Yang, B., Xu, T., Shi, L. (2017). Analysis on sustainable urban development levels and trends in China's cities, Cleander Production, 141: 868-880. https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2016.09.121

Yang, H., & Yang, H. (2021). Holistic governance: An explanatory framework. Urban Governance in Transition, 57-95. https://www.researchgate.net/publication/345196750

Zielińska-Więczkowska, H., Kędziora-Kornatowska, K., & Ciemnoczołowski, W. (2011). Evaluation of quality of life (QoL) of students of the University of Third Age (U3A) on the basis of socio-demographic factors and health status. Archives of gerontology and geriatrics, 53(2), 198-202. https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/20943280/

[Downloaded from system.khu.ac.ir on 2026-10-30]

[DOI: 10.61186/jgs.25.76.21]